

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

Навчально-науковий інститут фізичної культури

Кафедра теорії та методики спорту

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор НН інституту фізичної
культури

М.О. Лянной

« 31 » *серпня* 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи управління та менеджменту ФКіС

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

спеціальність 017 Фізична культура і спорт

освітня-програма Фізична культура і спорт

перший (бакалаврський) рівень

Мова навчання українська

Погоджено науково-
методичною комісією

НН інституту фізичної культури

« 31 » *серпня* 2022 р.

Голова Л.В. Мороз, к. пед. н.,
доцент _____

Розробник:

Максименко Л. М. ст. викладач кафедри ТМС, к. фіз. вих.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри теорії та методики спорту

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри

Бермудес Д. В. к. п. н., доцент.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
4-й		4-й	
Семестр			
8-й		8-й	
Лекції			
20 год.		4 год	
Семінарські			
20 год.		4 год	
Самостійна робота			
48 год.		80 год	
Консультації:			
2 год		2 год	
Загальна кількість годин - 90		Вид контролю: залік	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Предмет вивчення навчальної дисципліни є система управління сферою фізичної культури і спорту, діяльністю установ і організацій, які здійснюють фізичне виховання різних груп населення.

Метою вивчення дисципліни є: теоретична та практична підготовка майбутніх фахівців щодо теорії управління, управлінської діяльності, які можуть бути застосовані у майбутньому професійному житті випускників фахівців фізичної культури та спорту.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни - оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення дисциплін Психологія фізичного виховання і спорту, Теорія і методика фізичного виховання, Загальна теорія підготовки спортсменів, Педагогічна майстерність тренера, Професійний спорт, Теорія юнацького спорту.

3. Результати навчання за дисципліною

Знання	ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. ФК 10. Здатність здійснювати навчання, виховання та соціалізацію людини у сфері фізичної культури і спорту, застосовуючи різні педагогічні методи та прийоми. ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	ПР 3. Уміти обробляти дані з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій. ПР 14. Застосовувати у професійній діяльності знання анатомічних, фізіологічних, біохімічних, біомеханічних та гігієнічних аспектів занять фізичною культурою і спортом.
Уміння	ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері фізичної культури і спорту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів наук з фізичного виховання і спорту, та характеризується комплексністю та	ПР 4. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення. ПР 17. Знати та розуміти сутність, принципи, методи, форми та організацію процесу навчання і виховання людини. ПР 21. Застосовувати набуті теоретичні знання для

	<p>невизначеністю умов.</p> <p>ФК 12. Здатність використовувати спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар.</p> <p>ФК 16. Здатність проводити навчально-тренувальні заняття та керувати змагальною діяльністю спортсменів в умовах спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл і ліцеїв спортивного профілю.</p>	<p>розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>ПР 22. Здійснювати навчально-тренувальний процес в умовах дитячо-юнацьких спортивних шкіл, школах вищої спортивної майстерності, закладах спортивного профілю, спортивних клубах, реабілітаційних та інших закладах з урахуванням місцевих, регіональних і національних особливостей.</p>
Комунікація:	<p>ФК 1. Здатність забезпечувати формування фізичної культури особистості.</p> <p>ФК 2. Здатність проводити тренування та супроводження участі спортсменів у змаганнях.</p>	<p>ПР 2. Спілкуватися українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування.</p> <p>ПР 8. Здійснювати заходи з підготовки спортсменів, організації й проведення спортивних змагань.</p>
Автономія та відповідальність	<p>ФК 14. Здатність до безперервного професійного розвитку.</p> <p>ФК 15. Здатність до організації та реалізації тренувального процесу з обраного виду спорту з урахуванням місцевих, регіональних і національних особливостей.</p>	<p>ПР 23. Демонструвати готовність керувати змагальною діяльністю в процесі участі спортсменів у змаганнях в умовах спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл і ліцеїв спортивного профілю тощо.</p>

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС, кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок. Оцінка виставляється за повні, систематичні, логічно викладені знання. Студент повинен розуміти суть методології та особливості

	<p>організації наукових досліджень, вільно оперувати науковими фактами стосовно проблеми власного наукового дослідження, адекватно добирати методи наукового дослідження. Він повинен володіти категоріальним апаратом науки, мати власну позицію по суті поставлених питань.</p>
82-89	<p>Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками. Оцінка передбачає, що, в цілому володіючи матеріалом, студент допускає незначні неточності та окремі помилки, виклад недостатньо систематизований, розуміння суті понять та категорій не завжди чітке.</p>
74-81	<p>Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок. Оцінка передбачає, що, в цілому володіючи матеріалом, студент допускає незначні неточності та окремі помилки, виклад недостатньо систематизований, розуміння суті понять та категорій не завжди чітке.</p>
64-73	<p>Контрольні заходи виконані посередньо, зі значною кількістю недоліків. Оцінка виставляється студенту, який має суттєві недоліки у викладі навчального матеріалу, має прогалини у знаннях, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. Разом з тим оцінка «задовільно» передбачає засвоєння вузлових питань, розуміння суті основних проблем курсу.</p>
60-63	<p>Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям. Оцінка виставляється студенту, який має суттєві недоліки у викладі навчального матеріалу, має прогалини у знаннях, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. Разом із тим оцінка «задовільно» передбачає засвоєння вузлових питань, розуміння суті основних проблем курсу.</p>
59-35	<p>Студенту надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки. Оцінка виставляється студенту, який не розуміє суті поставлених питань, не має знань основних проблем та понять курсу «Основи управління та менеджменту ФКіС», не орієнтується в змістові основних понять із дисципліни.</p>
1-34	<p>Кредит не зараховано. Студент повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни.</p>

Розподіл балів

Поточний контроль										Разом	Сума
РОЗДІЛ 1											
T1.1	T1.2	T1.3	T1.4	T1.5	T1.6	T1.7	T1.8	T1.9	T1.10		
Поточний контроль										70	100
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7		
Контроль самостійної роботи										30	
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3		

Критерії поточного оцінювання на кожному практичному занятті

За кожне заняття студент може набрати до «7» балів за відповідь і творчу роботу (максимальна кількість балів за всі заняття – 70), «3» бали за контроль самостійної роботи (максимальна кількість балів – 30).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: залік, перелік питань для самоконтролю та самоперевірки, виконання самостійної роботи, презентації.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Введення в менеджмент ФКіС

Походження і багатозначний зміст понять «менеджмент» і «спортивний менеджмент». Співвідношення понять «менеджмент» і «управління». Зв'язок менеджменту з наявністю професійних керуючих. Фізична культура і спорт у системі ринкових відносин. Визначення фізичної культури і спорту в якості об'єкта управління як безлічі фізкультурно-спортивних організацій. Управлінські відносини у сфері фізичної культури і спорту. Управлінські функції і діяльності тренера, викладача, педагога фізичної культури і спорту і т.д. Функціональний різновид менеджменту: організаційний менеджмент, стратегічний менеджмент, інноваційний менеджмент, фінансовий менеджмент, та ін.

Тема 2. Типологія фізкультурних і спортивних організацій

Поняття фізкультурно-спортивної організації та її ознаки. Цільове призначення організації – гадання фізкультурно-спортивних послуг. Поняття і значення наукової класифікації для спортивного управління. Підстави класифікації сучасних фізкультурних і спортивних функцій та взаємодія. Федерація з видів спорту та їх основні функції. Загальноукраїнські фізкультурно-спортивні об'єднання та їх основні функції.

Тема 3. Сутність і принципи спортивного управління

Спортивна організація як самоврядна система. Основні елементи і властивості соціальної самокерованої системи. Суб'єкт і об'єкт управління та їх цільове взаємодію. Сутність і розподіл праці фізкультурних працівників на працю тренерсько-викладацький і управлінській діяльності. Особливості з тримання управлінської діяльності в фізкультурно-спортивних організаціях. Історична зумовленість виникнення управління фізичною культурною і спортом. Склад і зміст і значення принципів управління фізичною культурою і спортом в ринкових умовах.

Тема 4. Цілі і функції спортивного управління

Поняття і види соціальних цілей у фізкультурно-спортивній організації. Цілі як відображення місії організації та соціальної політики держави з розвитку фізичної культури і спорту в країні. Генеральна мета і дерево цілей фізкультурно-спортивної організації. Поняття і характеристика загальних функцій спортивного управління. Поняття і характеристика галузевих (спеціальних, конкретних) функцій спортивного управління. Взаємодія загальних та галузевих функцій спортивного управління.

Тема 5. Державні та недержавні органи управління фізичною культурою і спортом

Загальна характеристика сучасної системи державних і недержавних органів управління фізичною культурою і спортом України. Модель сучасної організаційної структури управління фізичною культурою і спортом в Україні. Державні органи управління фізичною культурою і спортом загальної та спеціальної компетенції. Розмежування компетенції органів управління фізичною культурою і спортом та органів виконавчої влади суб'єктів України. Визначення поняття і види громадських об'єднань фізкультурно-спортивної спрямованості. Олімпійський комітет України, його основні функції та взаємодія. Федерації (асоціації, спілки) з видів спорту та їх основні функції. Загальноукраїнські фізкультурно-спортивні об'єднання та їх основні функції.

Тема 6. Первинні організації фізкультурно-спортивної спрямованості

Спортивні інтереси населення як соціальна основа формування громадських об'єднань фізкультурно-спортивної спрямованості. Особливості управління і в спортивному клубі виробничого підприємства, в шкільному спортивному клубі, територіальному клубі і т.д. технологія створення спортивної організації у формі громадського об'єднання фізкультурно-спортивної спрямованості. Формування іміджу первинності фізкультурно-спортивної організації. Номенклатура установ додаткового утворення

фізкультурно-спортивної спрямованості, їх цілі та завдання. Система спортивних шкіл. Нормативно правові основи, що регулюють діяльність спортивних шкіл. Особливості менеджменту в різних видах спортивних шкіл (ДЮСШ, СДЮШОР, ШВСМ).

Тема 7. Управління в зарубіжному спорті

Зарубіжні моделі спортивного управління. Система спортивних організацій у різних зарубіжних країнах. Особливості управління в зарубіжному професійному спорті. Спортивно-оздоровчі клуби – основа спортивного руху в зарубіжних країнах. Правові та соціально-економічні основи діяльності зарубіжних спортивно-оздоровчих клубів. Перспективні тенденції розвитку спортивно-оздоровчих клубів за кордоном. Маркетинг зарубіжних спортивних клубів. Організація реклами в спортивному клубі. Фінансовий менеджмент у зарубіжних спортивно-оздоровчих клубах. Формування іміджу зарубіжних спортивно-оздоровчих клубів. Структура сучасного міжнародного спортивного руху. Завдання міжнародних спортивних об'єднань. Міжнародний олімпійський комітет і його основні функції.

Тема 8. Менеджмент у професійному та комерційному спорті

Особливості правового статусу організаційного професійного спорту. Організаційно-правові форми організацій професійного спорту та особливості управління в них. Види комерційних організацій фізкультурно-оздоровчої спрямованості та їх статус: фітнес-клуби, фізкультурно-оздоровчі центри і т. д. Особливості менеджменту в комерційних організаціях спортивно-оздоровчої спрямованості.

Тема 9. Інформаційне забезпечення спортивного управління

Поняття та види інформації, використовуваної в управлінні галуззю фізичної культури і спорту. Зміст інформаційного забезпечення менеджменту фізичної культури і спорту. Документаційне забезпечення управління в фізкультурно-спортивних організаціях. Зміст обліку та державної системи статичної звітності фізичної культури і спорту, організація її збору та

обробки. Сучасні технічні засоби управління, обробки і передачі інформації.
Інформатизація галузі фізичної культури спорту.

Тема 10. Технологія прийняття управлінського рішення

Поняття та ознаки управлінського рішення. Класифікації управлінських рішень з фізичної культури і спорту. Вимоги до управлінського рішення. Технологія підготовки та прийняття управлінського рішення у фізкультурно-спортивних організаціях. Організація роботи з виконання рішення.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма					Заочна форма						
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі					
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.		Самост. р	Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
РОЗДІЛ 1. Основи управління та менеджменту ФКіС												
Тема 1. Введення в менеджмент ФКіС	9	2	2			5	12	2	2			8
Тема 2. Типологія фізкультурних і спортивних організацій	9	2	2			5	8					8
Тема 3. Сутність і принципи спортивного управління	9	2	2			5	8					8
Тема 4. Цілі і функції спортивного управління	9	2	2			5	8					8
Тема 5. Державні та недержавні органи управління фізична	9	2	4			5	12	2		2		8

культурою і спортом												
Тема 6. Первинні організації фізкультурно-спортивної спрямованості	9	2	2			5	8					8
Тема 7. Управління в зарубіжному спорті	9	2	2			5	8					8
Тема 8. Менеджмент у професійному та комерційному спорті	9	2	2			5	8					8
Тема 9. Інформаційне забезпечення спортивного управління	9	2	2			5	8					8
Тема 10. Технологія прийняття управлінського рішення	9	2	2		2	3	8					8
Усього годин	90	20	20		2	48	90	4	4		2	80

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Введення в менеджмент ФКіС	2	2
2	Типологія фізкультурних і спортивних організацій	2	
3	Сутність і принципи спортивного управління	2	
4	Цілі і функції спортивного управління	2	
5	Державні та недержавні органи управління фізична культурою і спортом	2	2

6	Первинні організації фізкультурно-спортивної спрямованості	2	
7	Управління в зарубіжному спорті	2	
8	Менеджмент у професійному та комерційному спорті	2	
9	Інформаційне забезпечення спортивного управління	2	
10	Технологія прийняття управлінського рішення	2	
Разом		20	4

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Введення в менеджмент ФКіС	2	2
2	Типологія фізкультурних і спортивних організацій	2	
3	Сутність і принципи спортивного управління	2	
4	Цілі і функції спортивного управління	2	
5	Державні та недержавні органи управління фізична культурою і спортом	2	2
6	Первинні організації фізкультурно-спортивної спрямованості	2	
7	Управління в зарубіжному спорті	2	
8	Менеджмент у професійному та комерційному спорті	2	
9	Інформаційне забезпечення спортивного управління	2	
10	Технологія прийняття управлінського рішення	2	
Разом		20	4

Теми для самостійної роботи

1. Структура управління галуззю фізичної культури і спорту.
2. Суб'єкти та об'єкти управління галуззю фізичної культури і спорту.
3. Обґрунтування принципів управління галуззю фізичної культури і спорту.

4. Реалізація основних функцій управління галуззю фізичної культури і спорту в Україні на різних рівнях (держава, область, район, місто, фізкультурно-спортивна організація).

5. Громадські органи управління галуззю фізичної культури і спорту в Україні.

6. Система спортивних шкіл в Україні та за кордоном.

7. Правове регулювання діяльності галузі фізичної культури і спорту в Україні.

8. Економічні показники діяльності галузі фізичної культури і спорту в Україні за останні роки.

9. Роль комунікації в роботі менеджера.

10. Врахування особистісних якостей у роботі менеджера.

11. Сприйняття як процес отримання інформації в менеджменті.

12. Рішення менеджера як вибір альтернативи.

13. Чинники, що впливають на прийняття менеджерського рішення.

14. Менеджерські рішення в організаційному менеджменті.

15. Етапи раціонального вирішення проблем у менеджменті.

16. Складення кошторису на проведення фізкультурно-спортивного заходу.

17. Стратегія і тактика ціноутворення при наданні фізкультурно-спортивних послуг.

18. Роль влади та авторитет керівника організації.

19. Використання моделей мотивації в персональному менеджменті.

20. Стимули і винагороди; індивідуальні відмінності у задоволенні потреб у менеджменті.

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Криштанович С. Спортивний менеджмент: навч. посіб. Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2020. 208 с.
2. Бутко М. П. Стратегічний менеджмент. Навч. посіб. Чернігів.: ЧНТУ.,2019. 371с.
3. Кузьмін О. Є. Менеджмент: графічна і таблична візуалізація. навч. посіб. Львів, видав. Львівської політехніки. 2014. 156с.
4. Криштанович С. Менеджмент і маркетинг у фізичній культурі і спорті. Навч.посіб. Львів.: ЛДУФК, 2018. С. 183.
5. Ковальчук Г.П. Менеджмент в галузі фізичної культури і спорту: навч. посіб. Кам'янець-Подільський: Рута,2014. 227с.
6. Федоренко В.Г. Менеджмент. Підручник. К.: Вид. Алерта. 2015. 492с.
7. Шкільняк М. М. Менеджмент. Навч. посіб. Тернопіль: Крок, 2017. 252с.

Допоміжні:

8. Жданова О. Основи управління сферою фізичної культури і спорту: навч. посіб. Львів: ЛДУФК, 2017. 224 с.
9. Имас Е. В. Маркетинг в спорте. Київ: Олімпійська література, 2016. 288 с.
10. Имас Е. В. Маркетинг в спорте: теория и практика: [монография]. Київ: Олімпійська література, 2015. 228 с.
11. Имас Е. Тенденції розвитку у сфері фізичної культури та спорту в умовах сучасного ринку. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2015. № 2. С. 142-149.
12. Криштанович С. Етапи підготовки системи формування професійної компетентності спортивних менеджерів. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи*: зб. наук. пр. Ужгород; Дрогобич, 2018. С. 200-202.

13. Kryshtanovych S. Concept of Future Sports Managers' Professional Competences Formation. *Ukrainian Journal of Educational Research*. 2017. Vol. 2, N 1(2). P. 57-61

**8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачає навчальна дисципліна**

Програмне забезпечення: наукова, методична і спеціалізована література. Конспекти лекцій за темами дисципліни. Мультимедійні презентації лекцій (схеми, малюнки, таблиці). Фото і відео матеріали для демонстрації на лекційних і практичних заняттях. Платформа дистанційного навчання Moodle.